

ZETA ARADULUI

ZIAR COTIDIAN NAȚIONAL INDEPENDENT.

Preț anual 200 Lei anual.

8 pagini 8

Redacția și administrația:
Bulev. Reg. Ferdinand No. 5

Tinta.

„Gazeta Aradului“ unicului ziar românesc ce s-a ridicat în centrul și între marile orașe și de localități ale județului, a lăsat o impresie de adâncă tristă în întreaga societate românească.

Printr-o singură mișcare, și printr-o singură decizie, fie ea ori cât de cerută și de necesară, se suspenda de o dată întreaga viață românească, întru cât orașele și satele, nu mai știau nimic de viața din țară, fiind, fără de vină să fie, în nesiguranță și izolare.

Deși nu mai putea să aducă vorba de viață și activitate totdeauna serioasă și judecată a ziarului dispărut, acestuia a căruia moderații și înțelepciune, fusesese apreciată în întreaga țară, și în presa, nu mai răsuna decât un cântec cald, amareori ironic, la gândul că din comunele îndepărtate, dintr-un necunoscut greu se lăsase de o parte și România.

„Românismului de aici“, în trecut, în trecut fie zis, nu se putea să nu înțeleagă însemnătatea ziarului românesc și cari nu au putut să nu facă sacrificiile ce s'ar fi trebuit să facă, dar, dezolați și surprinși de faptul că în acoperirea, se priveau jehonimul străzii, unii pe alții și dându-și seama de greutatea momentului, cereau să se facă încă de urgență un ziar.

„Ziarul mult dorit a și sosit“, după zile de tăcere, de tristețe și de dureroasă.

„Sosit la timp, deoarece lucrurile care trebuiau să fie spuse, se înfățișaseră într-un mod de neertat.“

„Nici un gând românesc nu se mai arde în inimile românilor de aici“, și nici un fapt de cultură românească și de conștiință patriotică și națională nu putuse să străbată la lumina zilei, și strânse în indiferența și în apăsarea făcută de străini. Iată că acum a venit și cu dânsa trezirea și cu dânsa încă a conștiinței românești.

„Insa să se înțeleagă să se înțeleagă această tristă experiență cu tot patriotismul ne-“

„ate încurajându-se noul ziar al Aradului; să se caute să se găsească și mai rodnică organ de presă națională eșit din mâna și inimile arădanilor să se înțeleagă o înaltă misiune culturală.“

„Gazeta Aradului“ va căuta să merite cât mai mult această încurajare și această atențiune a opiniunii publice românești.

Ziarul nostru le merită după acum, de oare ce el este chemat la viața de nevoile Românilor de la granița apuseană a țării, le merită de oare ce el este eșit din gânduri curate și din preocupări desinteresate.

Aceia ce vrea și aceia ce urmărește ziarul nostru, este să ridice sus mârș ca un drapel prestigiul Românilor. Organ național, el va apăra cu căldură și entuziasm interesele naționale, și nevoile cele mai sfinte ale neamului, iar în calitate sa de ziar absolut independent va face dovada imparțialității și nepărtinirii sale în toate ocaziile ce se vor ivi.

Sincer, el va spune în totdeauna adevărul; democrat, în sensul cel mai înalt și mai libertar al cuvântului, el va apăra drepturile adevăratei democrații, singura ce nu se opune la dezvoltarea și la evoluțiunea fericită a țării de oare ce democratismul loial și adevărat are la bază ca țintă supremă, gloria și progresul națiunii.

„Democratismul ziarului nostru, astel înțeles, este dragostea neștirbită față de masele largi ale poporului și față de marea clasă țărănească ce stă cu cinste, la baza încheșării sociale.“

În artă, în politică, în literatură, în domeniul economic ca și în toate manifestările vieții noastre românești, ne vom spune cuvântul cu sinceritate și cu inimă curată, convinși fiind că adevărata menire a unui ziar este numai să fie o oglindă a vremii, dar și un izvor de îndemnuri și de virtuți cetățenești.

Grele sunt drumurile ziarelor, mai ales ale ziarelor cinstite și adânc naționaliste, foarte grele și mai ales la începuturile lor.

Este însă de datoria tuturilor bunilor români să caute să dea sprijinul lor unui ziar făcut și scris de oameni a căroră cinste și muncă românească au făcut de mult toate probele cerute.

Ziarul nostru, cărui mod desinteresat al conducerii îi asigură o îndelungată și solidă apariție, a venit la un moment atât de necesar și de dorit, în cât, nu credem să existe suflet de român adevărat care să nu se felicite că românii din aceste părți, vor putea ține din nou în mână o foaie românească.

Independență de vederi, sinceritate și muncă loială și demnă, acestea ne sunt mijloacele de luptă; apărarea dreptății și a adevărului și asigurarea triumfului celor

mai înalte aspirații românești, aceasta ne este ținta. O vedem mare și luminoasă această țintă; ea ne fascinează cu sclipirile ei impunătoare și pe drumurile ce duc la dânsa, cu obstacole numeroase și cu piedici grele, dar și cu frumuseți nebănuite, cerem tuturilor românilor și în special celor de aicea, cerem ca să fim urmași.

Buletin extern.

Divergența de concepții a guvernelor Antantei, relativ la diferendul greco-otoman, face ca războiul dintre cele două state, să continue.

Punctul de vedere francez, a învins, ca și în alte momente de ezitare ale aliaților, numai în ultimul moment.

Forțele generalului Kemal pașa, aliate cu acele ale bolșevicilor, sosite în Asia-Minoră, au început înaintarea spre Smirna și vilajetul Constantinopolului, amenințând tot mai mult aceste orașe.

Guvernul kemalist, ademenit, de sprijinul militar obținut dela guvernul sovietelor, a refuzat în mod brusc orice tratative cu înalții comandanți ai aliaților din Constantinopol, lăsând ca soarta războiului să o decidă numai armele.

Pe întreg frontul greco-otoman, luptele au fost întrerupte, au reînceput. Alături de trupele otomane, luptă și unități din armata franceză.

În garnizoana Constantinopol, printre trupele celorlalte state aliate este mare mișcare, făcându-se toate lucrările de prevedere, pentru cazul, când turco-bolșevicii nu și-ar suspenda înaintarea.

Conflictul dintre Germania și Polonia în chestia diviziunii Sileziei de sus, este aproape aplanat.

Guvernul polon a renunțat în schimbul orașului Vilna, la mai multe centre industriale și științifice.

Revenirea orașului Vilna sub suveranitate polonă, este pentru națiunea poloneză o răsunătoare pensă, care o face să uite, marile pierderi, pe care suferă la sud-estul frontierei sale, în cele mai bogate teritorii industriale.

Posibilitatea conflictelor armate dintre poloni și germani, este înlăturată prin faptul, că zona neutră, desemnată între cele două părți, a fost în întregime ocupată de armatele franceze engleze și italiene.

Pentru a regula chestiunea delfei Nistri, guvernul român a căzut de acord cu guvernul sovietic, ca în acest scop să se urmeze tratative.

Polonia a permis, ca delegații celor două state să se întâlnească în conferință la Varșovia.

Tratatul vor începe Jei, la 25 Iunie. Din partea României, la aceste tratative iau parte d. ministru Papiniu, contra amiralul Scoda, și d. colonel din Statul Major, Enescu.

Gvernul olandez a demisionat, din cauză că parlamentul, căreia îi prezentase proiectul de lege pentru urcarea efectivului armatei și al flotei, a respins proiectul.

Agitațiile austriacilor pentru alipirea provinciilor austriace la republica germană, continuă în special în părțile sudice ale statului.

Gvernul vienez, deși se declară contra agitațiilor pangermane, în ascuns sprijinește mișcarea unioniștilor.

Gvernul italian, a trimis azi la Viena o a doua notă diplomatică, arătând guvernului austriac, că Italia care consideră unirea Austriei cu imperiul german ca o primejdie pentru pacea Europei, nu va permite între nici un fel de împrejurări înfăptuirea acestei uniri. Italia a dat guvernului austriac să înțeleagă, că în cazul când avertismentul Italiei nu va fi luat în considerare, încercarea de unire a Austriei cu Germania, poate fi împedecată cu arma.

Răvașe pentru țărani.

Roșia, 22. Iunie.

Moș Gavrilă!

Nu ți-am mai scris de mult, de pe vremea, când aveam altă cărmuire. Iată acum bunul Dumnezeu ne-a ajutat și ne-a îndeplinit visul.

Suntem toți una, avem un Rege bun, o armată de care nu mai este pe lume, conducători dintre ai noștri și de toate acestea ne-am convins cu toții.

Apoi Moș Gavrilă am fost la București pe la domniile Miniștrii, cari cu drag au stat de vorbă cu mine, nu puteam vorbi cu ei că m'au pornit plânsul de bucurie văzând stările de acum și aducându-mi aminte că sub cărmul lor cari au adormit în Domnul nu ne puteam apropia nici de cei îmbrăcați în cioareci roșii și și atunci cu căciula în mână.

Apoi acum să trec la vorbă, am vorovit cu ei despre treburile noastre și mai ales despre vite, că avem multe și n'avem nutreț. Dl. Ministru care are conducerea treburilor tuturor Miniștrilor îi zice domn gineraru și cel ce are treburile din năuntru țării m'au spus că a dat drumul ca să se exporteze vitele, dar m'au spus, că să bîgăm de seamă să nu ne lăsăm înceluiți de samsarii, cari cumpără vitele de pomână, că Statul are grijă ca peste vre-o lună, două să se cumpere vitele cu preț bun, căci țări mari din îndepărtări cari nu au vite au scris Statului Român, că vor să cumpere vite din țara noastră și așa acum stăm la toameală. Așa dar să stați pe loc nu vindeți vitele pe nimic și să nu vă lăsați amăgiți, de cupeți cari cumpără vitele cu bani puțini vitele noastre hrănite crescute cu atâta sudoare.

Am mai vorbit cu domniile Miniștrii și între altele m'am plâns, că și acum în România Mare primim de pe la judecăți hârtii tot în limba ungherească de trebuie să mergem să plătim ca să ni se cetească. Domniile s'au mirat mult și au zis, că vor da porunca la toate judecățile, că numai românește să se fie judecată, și hârtiile să fie românește făcute. Am vorbit mai multe despre cari ți-oi scrie peste câte-va zile când ți-oi scrie și ce am văzut prin București, că-i tare frumos și mare.

Mă'nchin de sănătate la toți ai noștri și rămân al D-tale nepot.

Vasile Cloambă.

Organizarea politică a maghiarimii din Ardeal.

Ungurii din Ardeal, cu toate încercările făcute până acuma și cari au culminat în adunarea lor dela 9-Ianuarie 1921, ținută la Cluj, sunt departe de a fi organizați politicește așa, cum pretind interesele lor de minoritate politică și cum ei s'ar putea organiza, în cadrul libertăților politice, garantate de Constituția noii lor patrii.

Cauzele acestei stări dăunătoare pentru interesele politice și economice ale unghurimii, rezidă în faptul, că minoritatea maghiară, nici azi nu a putut să-și formeze o opinie publică omogenă, unitară.

O parte a unghurilor a rămas aderentă a politicei de rezistență pasivă; alta se lasă influențată de șoaptele irendentiștilor din lăuntru sau veniți de dincolo de graniță, și numai o mică parte admite, că noile formațiuni de state, create de marele război, nu sunt opere vremelnice, ci că ele vor trăi veșnic.

Aceștia din urmă au înțeles și marele adevăr, că în noua lor patrie unghurii au nu numai drepturi acordate, ci și datorii, cari dacă sunt bine împlinite, sunt în măsură a garanta și eventuala lărgire a acestor drepturi.

Printre conducătorii politici naturali ai unghurimii din Ardeal, cari își dau seama de nevoia unei organizații politice-sociale sănătoase și unitare a neamului lor, se numără și baronul Bela Szentkereszthy, fost prefect al județului Treiscaune.

Baronul Szentkereszthy, îndemnat de faptul, că maghiarimea, cu excepția acelea din județele Cojocna, Timiș-Torontal și Ciuc, nu a dat până în prezent nici o dovadă că ar fi înțeles nevoia de-ași strânge rândurile, în vederea activității sale politice-sociale, a adresat unghurilor din Ardeal, următorul apel:

„Frați maghiari! — Trebuie să înțelegeți, că de azi înainte, aveți datoria să părăsiți odihna și în interesul drepturilor noastre de minoritate etnică, trebuie să uitați orice dușmănie, născută între frați, mai de mult sau în timpul mai nou.

În acest cuget, noi cei din Treiscaune una fiind, ne simțim îndreptățiți să vă rugăm: să ne urmați pilda.

Noi din parte-ne vă oferim întreg sprijinul nostru moral și suntem încredințați, că dacă și voi veți avea puterea tare de a lua o hotărâre și dacă veți avea perseveranța și răbdarea ei, nu va întârzia să vie succesul repede și dorit.

Cu acest cuget și cu aceasta convingere, vă zic, cu Dumnezeu nainte!

Sângeorge, Iunie 1921. În numele Comitetului despărțământului județean din Treiscaune a „Alianței Maghiare baron Szentkereszthy.“

Apelul baronului Szentkereszthy a fost întâmpinat de presa și de minoritățile maghiare cu o lipsă de interes și simpatie, potrivită pentru a face să se vadă, că mulți unghuri din Ardeal, nu doresc să fie treziți din apatia și somnolența cu care s'au dedat în ultimii doi ani.

Apelul a fost făcut de baronul Szentkereszthy și tovarășii lui politici nu pot fi considerate, cu toate aceste, ca lucruri de prisos.

Mișcarea politică sănătoasă a maghiarimii a fost pornită și că nu va mai putea fi abătută pe căi lăaturalnice și nici nu va putea fi atenuată în mersul ei tot mai repede.

Pentru ca această nouă îndrumare politică, să-și poată arăta roadele ei dorite, cei chemați dintre conducătorii unghurimii vor trebui să-și perfecționeze tot mai mult mijloacele de luptă și mai presus de toate să deștepte toată încrederea fraților lor, față de națiunea suverană, a României, țara democrației și a tuturor libertăților.

Un rege în închisoare.

La Nizza, s'a prezentat la cea mai mare croitoreasă și la cel mai mare jiuvaergiu, domn foarte bine că înfățișare, și a comandat rochii și bijuterii în valoare de aproape un milion și jumătate de franci pentru „Regina“ și pentru „Damele Curtii.“

Domnul acesta s'a prezentat Prințul de Vitanva, regele Transcaucaziei Ludovic I-lea.

Negustorii au anunțat poliția și când Regele s'a prezentat la croitoreasă împreună cu Regina, subșeful siguranței, care se găsea în magazin, a recunoscut în Regina pe o nostimă figurantă dela cinematograful.

De aci, se înțelege ușor ce a urmat: Regele și Regina au fost duși la închisoare.

Lucru ciudat: în modesta cameră pe care „Regele“ o ocupă la Nizza, s'au găsit două voluminoase, cu corespondență către Suveranul Francez și Suveranul Englez, precum și corespondența către Societatea Națiunilor, prin care Ludovic I-lea, Regele Transcaucaziei, cere înțelegerea statului său în Societate, și cere să fie pus iar în tronul strămoșilor săi, cari au domnit în Transcaucazia, iar azi au fost detronați de Bolșevici.

Se pare că este vorba de un delir de grandoare, și că fictivul Rege ar fi iresponsabil, el fiind simplul Ludovic Laforge.

Câți lucrători sunt fără lucru în Anglia.

Ministrul muncii din Anglia, dr. Machamara, a convocat la Londra pe delegații lucrătorilor textili din Lancashire, precum și pe delegații naționali.

În urma opririi lucrului textil, o jumătate de milion de lucrători de această branșă, nu au de lucru.

Dacă această cifră o adăogăm la cea de 1,250,000 de lucrători mineri cari sunt actualmente în grevă, precum și la cifra lucrătorilor de industrie, cari din cauza lipsei de cărbuni (minerii fiind în grevă) au închis fabricile, ajungem la suma de aproape 3 milioane de lucrători englezi fără lucru.

Atentate pe căile ferate franceze.

În ultimele opt zile, s'au comis pe căile ferate franceze o serie de cinci atentate criminale, cari au provocat deraierile a cinci trenuri și moartea a mai multor persoane.

Atentatele s'au comis prin scoaterea șinelor, și ceea ce este mai dureros, este că au fost comise numai cu scopul de a face rău, de a stăca o instituție a statului.

Ultimul atentat de felul acesta, s'a produs acum câteva zile, nu departe de Paris, la Choisy le Roi. Un tren de persoane, a deraiat din cauză că șinele fuseseră scoase pe o distanță de 16 metri.

În clipa următoare, dela o curbă anare un tren de marfă pe linia de așturi și venind în sens invers, care s'a lovit violent de vagoanele răsturnate ale trenului de persoane.

A fost oribil.

Criminalii, cari nu săvârșit asemenea atentate, numai în scopul de a ataca instituția statului, au rămas până acum necunoscuți dar poliția întregă s'a pus în mișcare și se fac cercetări serioase.

Serbările școlii normale din Craiova.

Duminica trecută, a avut loc în sala Teatrului Orășenesc reprezentarea dată de către elevii școlii normale din Craiova, cu prilejul excursiei pe care această școală a întreprins-o în mai multe orașe din teritoriile alipite.

Intrucât însă, la acea dată, nu exista încă un organ românesc, considerăm de datoria noastră și facem aceasta cu o deosebită plăcere, să schițăm astăzi o dare de seamă asupra serbării dată de școala normală din Craiova, de sub conducerea distinsei doamne Elena Colonel Șașalea. În timpul cât a funcționat în această formă, școala aceasta, s'a manifestat ca o serioasă instituție de cultură și ca o pricepută organizatoare intelectuală a tinerilor elemente, chemate să răspândească mai târziu lumina culturii, în masa claselor rurale.

În afară însă de chestiunea instrucției ce a fost dată elevilor, direcția școlii, cu largul concurs al corpului didactic, a înțeles să ducă în mod paralel, și o intensă activitate patriotică și națională pe care nu putem să o lăudăm în deajuns. În cursul ultimilor ani elevii școlii au fost învățați să danseze frumoase jocuri naționale, să reciteze versuri patriotice și să joace piese de teatru în care se pun în evidență frumusețile Patriei noastre și noblețea sufletului românesc.

Momentul venise în fine ca elevele acestei școlii să facă proba și în alte orașe a bunelor îndrumări ce le fusese date.

Imediat după încetarea cursurilor, elevele școlii sub conducerea doamnei directoare, au plecat într-o excursie, bogată în rezultate, pentru a vedea noile ținuturi și a contribui la opera de unificare sufletească înspre care tind toți românii adevărați.

Programul reprezentației, dată la Arad, a fost cât se poate de frumos și de înălțător.

Elevele au executat minunate dansuri naționale ca „Arcanul”, „Mureșanca” și „Cadrii din câmpenesc” și atâtea altele ce au fost întâmpinate cu ovațiuni furtunoase de către o sală arhiplină.

Piesa „În luncă” a fost foarte frumos jucată de eleve, corurile au fost executate minune și recitățile elevilor cât se poate de isbită. Ceea ce a contribuit la deplina reușită a spectacolului.

O parte din fondurile adunate va fi dată pentru scopuri naționale, iar restul după cât suntem informați va servi, pe bună dreptate la ridicare, la Craiova, a unui local propriu al școlii.

Din parte-ne felicităm călduros direcția școlii cât și pe eleve și profesoare pentru munca deosebită cât și pentru frumoasele manifestări culturale și patriotice făcute în principalele centre ale Ardealului.

De la Arad școala normală a plecat la Timișoara, iar de acolo se va duce la Lugoj.

În ambele orașe se vor da reprezentații de către elevele școlii și nu găsim cuvinte să îndemnăm în deajuns populațiunea din Timișoara și Lugoj să ia parte la acele minunate reprezentații, cu caracter atât de înalt-patriotic și încă să înțeleagă în adevărata lui lumină și în impunătoarea-i frumusețe costumul românesc național.

Insemnări de politică internă.

În ceea ce privește politica internă se poate spune, că în ultimul timp, nu s'a întâmplat nimic neprevăzut. Un lucru de deosebită însemnătate a fost prezentarea în parlament, de către dl. ministru Titulescu, a proiectelor sale financiare.

Discursul, lungul discurs, pronunțat cu acel prilej de către dl. ministru de finanțe, a fost primit cu satisfacție de către toate grupările politice din parlament.

Satisfacția cu care a fost întâmpinată cuvântarea dlui Titulescu, se explică prin aceea, că în discursul său, ministrul de finanțe a pus claritate, o manifestare fățișă a celor mai bune intențiuni și mai pe sus de toate, o sinceritate neobișnuită în rândurile mari ale oamenilor noștri politici.

Deși tânăr dl. ministru de finanțe Titulescu se bucură de încredere și de simpatie.

Șederea sa în marile centre ale apusului, i-a dat putința, să se familiarizeze cu cele mai grele chestii de politică financiară și aceea-ce diferitele grupări politice din parlament au aplaudat zilele trecute a fost vederea clară și expunerea cinstită. Vedere clară și expunere cinstită față calității, pe care le dorim din suflet tuturor aceluia, cari iau asupra lor grava răspundere a destinului unei națiuni, indiferent de culoare politică și fără deosebire de partid.

Un alt fapt ce a produs oarecare senzație a fost declarațiile făcute zilele trecute de dl. general Averescu șeful guvernului, referitor la chestia unirei provinciilor alipite.

Zilele trecute un tânăr deputat din majoritate dl. Adam Ionescu, a făcut mai multe constatări, ce după părerea presei bucureștene, nu erau lipsite nici de bun simț și nici de putere de observațiune.

Ultima parte însă a cuvântării dlui Adam Ionescu a avut loc în mijlocul unui tumult deosebit ceea ce a făcut ca spusele d-sale să dea naștere la confuziuni, mai ales în chestia alipirii provinciilor desrobite.

Acest fapt a făcut necesară intervenția dlui general Averescu în sensul că d-sa s'a crezut obligat să arate, că în chestia modalității alipirii nu poate să existe nici o condițiune.

Pe de-asupra discuțiilor dintre partide, ori cari ar fi partidele și ori cari ar fi discuțiile, un lucru trebuie să rămână în picioare și anume faptul că ideea unirei trebuie înțeleasă de toți românii în sensul ei cel mai larg și cel mai curat național și anume în sensul că nu a putut și nu va putea să existe o condițiune a unirei.

Japonia și dezarmarea.

Ambasada japoneză din Washington a publicat textul răspunsului pe care l'a dat la propunerea făcută tuturor Statelor de Societatea Națiunilor, de a desarma.

Guvernul japonez dorește ca guvernele tuturor Statelor să dea un răspuns simultan, și să hotărască asupra reducerii armamentelor.

Tot deodată, consiliul Societății Națiunilor luând în cercetare proiectul de desarmare, ar fi bine să nu ia încă nici o măsură până ce proiectul nu va căpăta o formă definitivă.

Sărbătorirea savantului Nicolae Iorga.

Zilele trecute, într-o mișcare de înmărmășă spontaneitate și de explicabil respect, marea țară a sărbătorit pe marele savant și om de Nicolae Iorga, cu ocaziunea aniversării a cincizeci de ani de la nașterea sa.

Acest prilej a fost binevenit pentru națiunea românească, întrucât într-o pornire nobilă și zeneroasă, ea a ținut să manifeste recunoștința sa, întregă, pentru omul care, prin viața sa, cea mai înaltă culturală și mintea sa mai luminoasă dintre milioanele de copii ai României mari.

Cu prilejul serbării ce a avut loc la Arad, la București, au fost de față tot ceea ce capitala are mai distins, savanți, oameni de litere, scriitori, ziariști etc.

S'au ținut numeroase cuvântări, arătându-se marea forță intelectuală și culturală ce o reprezintă pentru țara Românească dl. Nicolae Iorga.

S'au adus omagii savantului cu reputațiune mondială, s'au recunoscut meritele istoricului vestit, al cărui nume a trecut de mult dincolo de granițele României și s'au scos cu luminozitate în evidență meritele cercetătorului neobosit și ale patriotului care timp de mai bine de 30 de ani, nu a fost călăuzit de altă idee, decât de triumful cauzei naționale.

În discursurile ținute s'a arătat acțiunea atât de înalt patriotică a dlui Nicolae Iorga, în timpul războiului, cum și neclintita încredere ce d-sa a avut întotdeauna în izbânda adevărului și dreptății.

Asemenea serbări în onoarea dlui Iorga, s'au ținut în numeroase orașe ale țării și nu poate cât să ne bucure faptul, că am învățat să ne cinstim savanții și pe oamenii noștri mari.

Trebuie să vedem un exemplu de imitație în serbările aceste, după cum trebuie să vedem de asemenea un înalt și mare exemplu în munca neobosită dezvoltată pentru ridicarea patriei de către dl. Nicolae Iorga, marele nostru savant și scriitor.

Cât a exportat Germania în anul 1920.

Ziarul berliner Tageblatt publică următoarele cifre, ale exportului făcut de Germania în 1920. Lipsesc numai socoteala din luna Decembrie:

Ianuarie	3228000
Februarie	4310000
Martie	4342000
Aprilie	5317000
Mai	6681000
Iunie	5900000
Iulie	6622000
August	6033000
Septembrie	6451000
Octobre	6494000
Noembrie	7910000

În total, în aceste unsprezece luni Germania a exportat mărfuri în sumă de peste 50 miliarde mărci de hârtie.

Înbunătățirea lăfurilor funcționarilor publici.

București. — Comisia parlamentară financiară se întrunește joi d. a. pentru a lua cele mai bune dispoziții relativ la distribuția sumei de 300 milioane lei, votată de parlament pentru înbunătățirea salariilor funcționarilor publici. Suma cu 300 milioane lei, va fi distribuită în mod proporțional diferitelor ministere.

(Ag. „Danian”).

INFORMAȚIUNI.

— „Gazeta Aradului“ va apărea sub conducerea dlui Alex. Anestin, cărui în calitate sa de conducător și de primredactor al ziarului vor trebui să-i fie adresate toate articolele, cererile, plângerile și ori ce fel de intervenții ce s'ar urmări să se facă prin ziar.

— Toate articolele și corespondențele ce se trimit ziarului nostru spre publicare, va trebui să fie scrise cetibil și cu cerneală, și pe o singură pagină. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază. Anunțăm însă că nu vor fi respinse de cât acele manuscrise ce nu ar fi pornite dintr'o dreaptă înțelegere a lucrurilor, sau cart' ar urmări interese ce nu ar fi de ordin obștesc.

— Eri 21 Iunie s'a întrunit la prefectura județului, comitetul județean, ce s'a constituit în localitate pentru patronarea chetei făcute în Arad în zilele de 19 și 20 Iunie c. după domnia M. S. Regina Maria în scopul mării fondului societății pentru profilaxia tuberculozei din țară.

Au luat parte d. prefect Radu Pancu, dnele Pancu, dr. Robu, Janka Vásárhelyi, baron Banhidy Latai, Luszig și dșoara Böske Probst.

Comitetul a desigilat la aceasta întrunire cutiile ce au servit la strângerea banilor, și a constatat că cheta a produs suma de 11.580 lei. Aceasta sumă va fi trimisă de d. prefect Pancu, M. Sale Reginei.

— Ambasadorul Italiei la Viena, a făcut o serie de declarațiuni de natură să producă senzație. Anume ambasadorul italian la Viena a declarat, că în urma mișcărilor ce au avut loc în Austria, cu privire la alipirea austriacă la Germania, poporul italian numai poate privi pe austriaci, cu încrederea de până acuma Ambasadorul a mai adaogat că numai în cazul, când s'ar renunța cu desăvârșire la asemenea mișcări, Italia ar fi dispusă să pătrună cu Austria aceleași raporturi ca și până acuma.

— Din Lugoj să anunță, că în primele zile ale lui Iunie se va ține acolo, un târg de vite. Aceasta chestiune este de o deosebită importanță întrucât prin expozițiuni de asemenea natură se pune în valoare bogățiile de ordin economic ale tuturor regiunilor alipite la patria mamă. Aceste considerațiuni ne fac să credem, că toți agricultorii și crescătorii de vite atât din vechiul Regat, cât și din Ardeal se vor grăbi să participe la o expoziție, cu un caracter atâta de folositor industriei naționale.

— Pe la mijlocul lunei curente studenții români din Paris, cum și colegii lor poloni, cehi, sârbi, dela facultățile parisiene, au făcut o excursiune la Verdun unde au făcut o primire foarte frumoasă de către autorități.

— Duminica trecută a avut loc la București congresul medicilor dentiști. S'a discutat cu acest prilej drepturile diferitelor categorii de dentiști, în legătură cu studiile făcute și cu diplomele ce aceștia posedă. Intre alte propuneri a fost făcută și aceea, că pe viitor dentistica să poată să fie practică numai de doctori în medicină și numai în caz, când cei lipsiți de asemenea titluri ar avea o practică de zece ani, să se acorde acestuia dreptul recunoscut celor cu studii mai înalte. Tot pe baza de titluri, s'a conchis la crearea a diferite clase de dentiști. Nu avem până acuma ultimele decizii, care s'au luat cu acel prilej.

— Ziarele au anunțat zilele trecute, că într'un sat dela frontiera noastră dinspre Bulgaria ar fi fost arestați doi indivizi suspecți, întrucât asupra acelora s'a găsit o corespondență cifrată, fotografii și bani în privința cărora nu se putea da nici o explicațiune. Din ultimele știri sosite se anunță că indivizii arestați în satul Disburg au fost înpușcați mai târziu de către jandarmii de a cărora supraveghere voiau să scape. Din cercetările făcute se stabilește, că indivizii căzuți sub gloanțele jandarmilor, fugiseră din Bulgaria, întrucât se temeau să nu fie arestați de autoritățile bulgare în mâinile cărora se găseau probe suficiente, că acei indivizi participaseră la atentatul din Sofia.

— La Galați a avut loc primele ședințe ale congresului sionist, în sala teatrului central și în prezența a aproape 300 de delegați. Au asistat delegați sioniști din numeroase orașe din vechiul Regat și din teritoriile alipite. În cuvântările ținute, în ședința de dimineață, s'a criticat cu asprime excesele săvârșite în contra evreilor în Palestina și în Jaffa și s'au adus omagii tuturor evreilor căzuți în războiul european cum și acelora, cari au luptat pentru idea înfăptuirii Palestinei.

— În urma intervențiunii ministerului Artelor, Direcția generală a C. F. R. acordă o reducere de 50 la sută artiștilor streini cari călătoresc în grup mai mare de 10 persoane în turneuri artistice.

— Ministerul de interne a eliberat legitimații dlor Horia Igroșanu sculptor și Coman Ardeleanu pictor, detașați pe lângă pictorul Artur S. Verona, membru al Comisiunii încoronării, în scop de a culege materialul trebuincios pentru cortegiile etnografice și economice, ce vor figura la serbările ce se vor da cu ocaziunea încoronării Suveranilor. Toate autoritățile administrative precum și publicul au fost invitate să dea numiților domni tot concursul, ce li se va solicita în îndeplinirea însărcinării ce sa datat acestora.

— Ministerul muncii și ocrotirilor sociale a autorizat Federația Sioniștilor din România, să colecteze sub ori ce formă ofraude în întreaga țară în vederea sporirii fondului refacerii Căminului național palestinian.

— Cu începere de la 1 Iulie c. Contabilitatea Directoratului general de interne din Cluj va fi transportată la subsecretariatul de stat de pe lângă Ministerul de interne din București, rămânând la Directoratul din Cluj numai Contabilitatea polițiilor.

— Din situația lunară a activității companiei de jandarmi din județul Arad, rezultă că în cursul lunei Mai c s'au descoperit și anchetat 18 crime, 68 delicta dintre cari 4 silvice, 109 contravenții, 4 sinucideri și două diverse delicta de contrabandă.

— În lipsă de alte evenimente politice, este explicabil, ca din când în când, unele ziare să strecoare în coloanele lor în mod, mai vag, sau mai pronunțat după cum cer împrejurările idea posibilității unei crize de guvern.

O asemenea știre a circulat și în zilele din urmă, deși nici o realitate nu venea în sprijinul ei. Stirile de asemenea natură se repetă însă zilnic în epocile de criză de evenimente politice și credem, că publicul obișnuit cu ele, nu le dă de cât convenita importanță.

— Parlamentul a votat proiectul de lege pentru modificarea unor articole din legea judecătorească. A votat de asemenea legea pentru organizarea corpului arhitecților; legea pentru organizarea Corpului de contabili și experți contabil și legea pentru modificarea articolelor 16 și 18 din legea autentificării actelor.

— Inspectorul dela C. F. R. Ede Sebes a adus la cunoștință poliției, că în noaptea de Marți spre Mercuri indivizi necunoscuți i-au furat mai multe cărți în valoare de vre-o zece mil.

Hoții nu s'au putut bucura multă vreme de lucrurile furate, Agenții le-a dat de urmă în decurs de jumătate de oră și i-a adus la prefectura poliției. Hoții Eugen Abraham și Emeric Nádasi au recunoscut furtul și cărțile au fost restituite în întregime.

— Acum vre-o trei săptămâni prefectul poliției, d. Ovidiu Gritta însoțit de medicul de serviciu al poliției și de comisarii circumscripțiilor întâia și a doua în localurile de consumație măcelării și băcării din aceste două circumscripții, d. prefect de poliție a constatat cu ocazia acestor razii, în mai multe localuri o condamnabilă nerespectarea dispozițiilor în vigoare din punct de vedere al higienei.

Secția de contravenții a judecat zilele aceste cazurile de contravenție constatate cu ocazia controlului făcut de d. prefect al poliției.

Astfel au fost pedepsiți:

Emerich Lang 3000 lei, Géza Kánya 3000 lei, Schuch Franțisc 2000 lei, Dăma Augustin 500 lei, Mandl Ignățiu 200 lei, Kajári și Szabados 1000 lei și 4 zile închisoare, Farago Andrei 200 lei, Merkle Oscar 500 lei, Soț. lui Klein Rudolf 200 lei, Adalbert Székely 500 lei, Leipniker Francisc 3000 lei, Soț. lui Bierman Josif 1000 lei, Pușcău Gheorge 500 lei, Schwarz Adolf 1000 lei, Fehér Ludovic 1000 lei, Brenner Mihai 500 lei, Khim Josif 500 lei, Copetlu Traian 600 lei, Văd. I. Kohn Samu 300 lei, Gir Mihai 500 lei, Soț. I. Hetvényi Stefan 500 lei, Deutsch Mor 1000 lei, Todor Nádor 500 lei, Hirschl Nándor 500 lei, Josif Madár 1000 lei, Sachs Bernat 1000 lei, Lefkovics Rozalia 1000 lei, Gerautsek Robert 200 lei, Bogdan Tibor 1000 lei, Juliu Mihail 600 lei, Juliu Szilágyi 1000 lei, Mauritiu Arad 1000 lei, Soția lui Gal Carol 400 lei.

— Se desminte informațiunea după care d. ministru al finanțelor, N. Titulescu ar fi bolnav suferind de o intoxicație alimentară. d. ministru Titulescu e doar ușor indispus din cauza unei răceli și ca măsură de precauțiune, stă în casă.

— D. Radu Pancu, prefectul județului orașului Arad, ne roagă să aducem pe această cale vtile sale mulțumiri tuturor Doamnelor de societatea arădană, cari răspunzând la apelul lui li s'a adresat de către M. S. Regina au constituit la strângerea de fonduri pentru societatea Profilaxiei tuberculozilor, chetuiind în zilele de 19 și 20 Iunie a. c.

Cu aceasta ocaziune dnele E. Goldiș, Radu Pancu, d. Robu, Latai, baron Banhidy, baron Carol Neumann, Ilana, Rona, Armandu Kolmann, Pavel Alföldi, Fr. Schuch, Lud. Csillag, dr. Geza Eles, Carol Weisz, Victor Schreier, Andrei Schulhof, Hermann Schwarz, dr. Geza Kardos, Desideriu Török, László și dșoarele Nelli Măntean, Baby Demian, Daschievici, Athena Pagub au depus o neobosită activitate chetând în tot timpul acestor două zile.

Parlamentul.

Sedința Camerei dela 21. Iunie.

București. Sedința o deschide la orele 3 și jumătate d. președinte Zamfirescu.

D. ministru Garoflid prezintă un proiect de lege, prin care admite exproprierea pentru scopurile Statului; a locurilor virane nr. 1 și 2 ale străzii Aurei Vlaicu, din Alba Julia.

Camera trece apoi în ordinea de zi luând în discuție pe puncte proiectul de reformă agrară.

D. Adam Ionescu vorbește contra proiectului și cere guvernului să suspende discuțiile Camerei asupra acestui proiect, până când Camera și Senatul nu se vor întruni în adunare națională și nu-și vor fi spus cuvântul definitiv asupra proiectului dlui Garoflid.

D. Rădulescu cere modificarea punctului prim din proiect, dar Camera votează acest punct fără nici o modificare. Punctul al doilea este primit de asemenea fără modificări.

D. Babeș luând cuvântul asupra punctului al treilea, cere ca moșiile moștenite să fie scutite de sub prevederile legii de expropriere.

D. Anibal Teodorescu vorbește contra proiectului de reformă agrară. Majoritățile parlamentare nu vor să asculte cuvântarea dlui Teodorescu.

D. Jorga face majorităților reproșul, că deputații din rândurile opoziției nu sunt tolerați să vorbească.

D. Teodorescu în continuare arată, că actualul proiect de reformă agrară, nu este în esență altceva decât ratificarea reformei agrare preconizată de partidul național liberal.

D. Junian vorbește în acelaș sens.

D. Codarcea cere modificarea punctului III. din proiect. Guvernul trebuie să admită modificarea, dacă nu dorește să-și părăsească locul.

În sală izbucnește, la aceste cuvinte un tumult general.

D. Jorga. Guvernul are timp până mâine să mediteze asupra chestiei; în cazul când nu-și va modifica punctul de vedere, va trebui să-și cedeze locul.

Tumultul izbucnește din nou.

Președintele agită zadarnic clopoțelul, deputații devin tot mai agresivi.

Președintele închide sedința.

(Ag. „Damian“.)

Protestările restauratorilor bucureșteni.

Am arătat în diferite rânduri, că restauratorii și patronii de cafenele din București au intronat în localurile lor, încă de multă vreme, un sistem de jaf și de jupuială, ce a sfârșit prin a revolta întreaga populațiune a capitalei.

În urma numeroaselor intervențiuni ce s'au făcut pe lângă autorități, acestea sau văzut nevoite, să dea ascultare plângerilor publicului, și să ia măsuri represive în contra tuturor patronilor abuzivi. Aceste măsuri anunțate în mod oficial și în coloanele tuturor ziarelor au avut ca urmare, după cum era de așteptat, de a nemulțumi pe patronii de birturi și de cafenele obișnuți cu câștiguri ușoare și obișnuți, mai ales, să conteze pe veșnica indulgență a unui publicitate milă păcălit.

Nemulțumirile patronilor birtași au luat în cele din urmă o formă mai palpabilă prin aceea, că în zilele trecute birtașii bucureșteni s'au adunat într-o adunare de protestare, ce fără învoială nu a fost aprobată de către populația din București. În acea întrunire s'a protestat cu vehemență în contra dispozițiilor luate de

către autorități în contra birtașilor, cum și în contra deciziei de a se fixa prețuri maximale. Cum însă prețurile maximale constituiesc una dintre cele mai bune garanții pentru înlăturarea speculei, există, în București, o tendință generală, ca toate acele prețuri să fie menținute, în dauna ori căror protestări. Deocamdată lucrurile stau aici. Credința noastră este însă, că desaprobară completă dată de public și de autorități speculanților și acaparatorilor bucureșteni ar trebui să servească drept exemplu tuturor acelorora, cari încearcă să facă speculă și în teritoriile alipite.

Știri din străinătate.

— În Franța, în orașul Agen, trăsnetul a căzut pe clădirea liceului de fete, aprinzând localul. În incendiul produs, o fată a pierit.

— Zeppelinul german „Nord-Stern“, a fost dat Franței, în urma stipulațiilor din tratatul de pace.

— În Belgia criza textilelor este în creștere. Fabricile de textile, prin această cauză, au hotărât să suspende eri ce lucru, timp de câte-va săptămâni. Această criză este provocată din urcarea prețurilor și abținerea cumpărătorilor.

— În Spania industria zaharului a luat o mare dezvoltare; având mari cantități de exportat, guvernul Spaniol a admis ca în luna aceasta să se exporteze 25 mil de tone.

— La Lipsca a fost un tribunal care a judecat câte-va cazuri de tâlhării comise în timpul războiului, de soldații germani. La judecată a asistat și o comisie engleză. Aceasta a părăsit Lipsca, văzând cât de slab sunt judecate faptele și ce blânde pedepsele.

— În Colorado a fost o strașnică inundație, în urma revărsării fluviilor Arlansas și Fontain. Apa a ajuns la o înălțime de 1 m. 80. Pagubele sunt peste 10 milioane dollari. Morții ar fi cam 3000 de persoane.

După știri din Helsinki, pareșet Troțki nu mai este în Minister, care este prezidat tot de Lenin, iar Cicerin ar fi luat portofoliul lui Troțki.

— Ieri, 22 Iunie, urma să se confere la Oxford (Anglia) titlu onorific de Doctor în Dreptul civil, d-lui Clemenceau și vice amiralului Keyes.

— La Viena într-o cameră mobilată o dactilografă s'a împușcat în fața unui oare care Dr. Weitler.

În cursul anchetei, poliția a descoperit că acel Dr. Weitler, nu era altul decât faimosul comunist Max Levy, care a fost șeful Republicii comuniste din München, și condamnat acolo la moarte.

— În urma căderii republicii comuniste, Levy a reușit să fugă, și de atunci a trăit în Viena.

— Transatlanticul englez *Seapol* a dat peste un ghețar în oceanul Atlantic, și a fost grav avariat. Primele depeși, trimise prin marconigramă, spunea de un pericol, la fel al *Titanicului*, dar în urmă, au depeșat că transatlanticul va putea ajunge cu propriile lui mijloace la Terra Noua.

— Un senator a declarat la Madrid, că în Spania sunt încă 25 milioane de hectolitri de vin nevânduți, din recoltele trecute.

D. Maniu și fuziunea cu partidul liberal.

București. — D. d. Maniu, Inculeț și Nistor, au avut a convorbire mai lungă, asupra situației politice actuale. D. d. Inculeț și Nistor au rugat pe d. Maniu, să arate ce este adevărat din știrile cari circulă despre apropiata fuziune a partidului național, cu partidul liberal. D. Maniu, a dat prietenilor săi un răspuns evasiv.

(Ag. „Damian“.)

TELEGRAMS.

D. Titulescu va demisiona?

București. — Ziarul „Orient” publică informația, că d. Titulescu va demisiona, îndată ce Camera va fi votat proiectul de reformă financiară și că după aceea va merge la Londra, în calitate de ministru plenipotențiar al României. „Indreptarea” desminte această știre.

Raporturile comerciale româno-poloneze.

București. — Eri a sosit în Capitală o delegație comercială poloneză. Delegații au fost întâmpinați în gară cu d. Derussi, secretarul general dela externe, și de ministrul plenipotențiar al Poloniei la București. Membrii delegației au fost încartiruiți la „Athenée Palace”. Iar d. a. au fost primiți de d. Take Ionescu. Delegația comercială poloneză va vizita porturile Galați, Brăila și Constanța.

București. — Unui ziarist care a vorbit cu membrii delegației poloneze i-s-a comunicat faptul, că delegația aceasta, îndată după ratificarea convenției comerciale cu România, va pleca la Reval, pentru a urma accozi tratative în acelaș sens, cu celelalte state învecinate Poloniei.

(Ag. „Damian“.)

Prelungirea sesiunii parlamentare.

București. — Actuala sesiune parlamentară a trebuit să fie prelungită, până la 15 Iulie, de oarece timpul obișnuit nu ar fi fost suficient nici pentru debaterile asupra reformei financiare.

Parlamentul va ține de acum înainte două sedințe, una dela 3—7 d. a., a doua dela 9—12 noaptea. În acest timp se va vota și proiectul de lege întocmit pentru înfrânarea speculei, precum și proiectul de amnestie generală.

Exportul României.

București. — D. primministru general Averescu, a studiat eri cele două propuneri făcute României, de guvernele Franței și Italiei, în legătură cu exportul de cereale al României. Franța prin ofertul ultim permite României în schimbul cerealelor un nou împrumut financiar, în timp ce guvernul italian ar face plata cerealelor exportate, în bani gata. Parerea tuturor specialiștilor este, că primirea ofertului Franței ar contribui mult la îmbunătățirea valutei României.

(Ag. „Damian“.)

Consiliu de ministri.

București. — Eri a. m. a avut loc sub președinția dlui general Averescu un consiliu de ministri, care a discutat situația ce i-sar crea guvernului, prin rezistența opoziției de a vota proiectul reformei agrare. Consiliul de ministri a votat ministerului comunicațiilor un nou creș în vederea îmbunătățirii transporturilor pe C. În acest consiliu a făcut d. Groza, ministru Arieșului un larg expozeu asupra neajunsurilor de care suferă administrația din această provincie.

Intrevederea dintre Cicerin și Mustafa Kemal pașă.

Constantinopol. — Cicerin, comisarul de externe al sovietelor ruse și capul revoluționarilor naționaliști turci, generalul Kemal, se întâlnesc în curând la Angora, pentru a se consulta asupra situației militare și politice.

(Ag. „Damian“.)

Școală de agronomie la Arad.

București. — Guvernul a aprobat proiectul pentru înființarea în orașul Arad, a unei școli agricole.

Congresul învățătorilor de Stat.

București. — Învățătorii dela școlale elementare din țară, întruniți ieri la București în congres, au votat o moțiune, care urmează a fi prezentată guvernului. În moțiune se arată, că în 1920, când guvernul nu se va îngriji în termen limitat de ameliorarea situației materiale a învățătorilor, corpul dactilic al școlilor elementare, va demisiona în mod colectiv. O delegație a învățătorilor, a rămas în capitală, pentru a prezenta memoriul guvernului.

(Ag. „Damian.”)

Tratatul franco-german.

Paris. — Tratatul franco-german, cari s'au început la Nizza, vor fi continuate la Berlin. De ambele părți sunt speranțe temeinice, că în chestia reparațiilor se va ajunge la deplină înțelegere. În cursul tratatelor de până acuma, Germania va achita o parte din suma reparațiilor furnizând pentru refacerea teritoriilor devastate material edil și brațe de muncă.

(Ag. „Damian.”)

Războiul greco-otoman.

Constantinopol. — D. ministru Theotikis al Greciei, sosește azi la Constantinopol, pentru a trata cu guvernul otoman, în vederea suspendării ostilităților din Asia minoră.

Paris. — Consiliul Suprem a decis să în discuție chestiunea Traciei, până când nu va cunoaște răspunsul Greciei la nota-ultimatum adresată acesteia de marile puteri. În cazul când răspunsul Greciei la nota aliaților ar fi negativ, aliații vor refuza Greciei orice sprigin în acțiunea acesteia, contra Kemalștilor.

Atna. — Eri a avut loc sub președinția reginei Constantia un consiliu de coroană, care s'a ocupat cu răspunsul ce Grecia urmează să-l dea la nota adresată de Antantă. Consiliul de coroană a decis, ca să primească toate condițiile ridicate de aliați, sub acea rezervă, ca teritoriile pe care le va evacua armata grecească să treacă sub administrația poliției internaționale.

Paris. — Eri a avut loc la ministerul de externe o întrevedere între d. Briand, lord Curson și Ambasadorul Italiei. Cei trei bărbați de stat au stabilit cu această ocaziune textul notei, pe care Antanta o trimite guvernului otoman din Asia minoră. Guvernul Kemalștilor este somat să suspende atacurile contra armatei grecești și să încheie pace cu grecii. Turcia este obligată a ceda Greciei întreaga Anatolia. Guvernului din Angora i s'a făcut în același timp cunoscut, că dorința marilor puteri este, să se dea vilaetului Smirna completa autonomie.

(„Ag. Damian.”)

Congresul medicilor dentiști.

București. — Medicii dentiști din țară înținiți ieri în congres în sala „Cercului Militar” arătat cauzele cari aduc ruina materială medicilor dentiști din România. Congresiștii au editat un act, că în vechiul regat funcționează ca medici dentiști foarte mulți medici pregătire specială și dentiști, fără a avea diplomă. Congresiștii au votat un memorandum, care va fi prezentat guvernului și prin care se cere acestuia, să ia sub revizuire toate brevetele dentiștilor.

Moștenitorul Japoniei în Franța.

Paris. — Moștenitorul Japoniei a sosit ieri din Copenhaga la Strassburg, de unde va pleca la Metz, pentru a vizita regiunile devastate în război. Prințul moștenitor, după vizitarea fostului câmp de război va merge la Paris.

(Ag. „Damian.”)

Prinderea spărgătorului în prăvălia de bijuterii Grallert.

Poliția de stat a reușit săptămâna trecută să prindă pe unul dintre cei mai periculoși și mai rafinați spărgători din Arad, individul Ioan Lazar dovedit de poliție că a săvârșit până acuma nouă spargerii, în valoare de mai multe sute de mii și pe cari le-a comis în diferite intervale, din vara anului trecut până acuma.

Cea din urmă spargere individul Lazar o făcuse în ziua de 25 Mai în prăvălia de bijuterii Grallert din bulevardul Regina Maria și de unde furase bijuterii în valoare de 300 mii lei.

Spargerea aceasta a făcut atunci mare senzație în oraș în urma faptului, că ea a fost comisă ziua la amiazi, fără ca hoțul să fie văzut de cineva.

Prefectul poliției d. Ovidiu Gritta luase în suși în mână conducerea urmăririi.

Ancheta făcută de poliție la fața locului constatase, că spărgătorul a pătruns în prăvălia de bijuterii printr'o cameră laterală a prăvăliei, tăind din pivnița edificiului o gaură în podelele camerei. În pivniță s'au aflat instrumentele cu cari a lucrat spărgătorul: un sfredel nou, un firez, o baionetă o naframă și câteva bijuterii pierdute de hoț.

Preciziunea geometrică cu care a fost tăiată gaura în boltitura pivniței chiar la un loc unde în cameră nu era nici o mobilă așezată dovedeau că spargerea a fost săvârșită de un bun cunoscător al situației. Îngustimea gaurei dovedea că făptuitorul trebuie să fie de o statură subțire și cu umeri nedevolțaiți.

În urma acestor constatări prefectul poliției o avut dela început bănuială asupra individului Lazar, angajat ca muncitor de rame, în prăvălia Braun situată lângă prăvălia de bijuterii Grallert.

În cadrul urmăririi generale a fost adus la poliție și individul Lazar, dar nepotându-se afla dovezi, că el ar fi făptuitorul, a trebuit să fie lăsat liber.

Prefectul poliției a dispus însă ca agenții să-l supravegheze paș cu paș.

Agenții aduceau zilnic informații despre viața lui Lazar și astfel s'a aflat că Lazar avusese relații cu un spărgător notoric numit Moriș care trecuse mai de mult frontiera în Ungaria, iar de acolo în Italia. Se mai află că acest Moriș plănuie încă în timpul iernei să facă o spargere în prăvălia de bijuterii Grallert.

Prefectul poliției întinzând o cursă lui Lazar, printr'o o scrisoare fictivă în numele lui Moriș, află că Lazar se pregătește a trece în Ungaria. Aceasta fapt întări bănuiala prefectului că făptuitorul spargerii în prăvălia Grallert nu poate fi decât Lazar, care încerca să fugă acum cu bijuteriile furate.

Prefectul poliției în urma informațiilor dobândite prin agenții secreți despre viața, ce o ducea Lazar cu familia sa și cu părinții, angajați ca portari la edificiul teatrului orașenesc, se decise să procedeze la demascarea spărgătorului.

Dimineața la orele 8, prefectul însoțit de șeful agenților secreți, A. Draghici și Rastig conducătorul grupului al doilea de agenți secreți, a făcut perchiziție la domiciliul părinților lui Lazar. Cu aceasta ocazie prefectul a găsit un ac de cravată cu petri scumpe, ascuns într'un colț plin de colb al camerei, între perete și lătețul podelei. S'au mai găsit apoi în cursul acestei perchiziții 4 verigi de aur în buzunarul unui pantalon uzat. Verigile au fost recunoscute de bijuteriera Grallert, ca proprietatea sa, acul de cravată sa dovedit că era proprietatea biju-

terierului Al. Igaz cu prăvălia pe bulev. Regina Maria și dela care s'au furat mai multe bijuterii, în vara anului trecut.

În urma acestor dovezi au fost arestați Lazar și mama sa, cari însă tăgăduiau cu încăpăținare a avea cunoștința de proveniența obiectelor.

Dela început prefectul poliției a văzut că are de a face cu unul dintre cei mai rafinați spărgători și de aceea, pentru a afla unde sunt ascunse celelalte bijuterii furate și pentru a sili pe hoți să mărturisească, a recurs la un truc cu ajutorul căreia au fost descoperite și celelalte bijuterii, îngropate în pivnița edificiului teatrului orașenesc și ajungându-se astfel că hoțul să recunoască spargerile în număr de nouă și să se afle și complicii și găzduitorii lui.

Astfel au fost arestați afară de Lazar și mamă-sa, soția lui Lazar, Böske, Kerekes Ioan Radovaț, fost impiegat la perceptoratul orașului, cu care Lazar încercase o spargere la perceptoratul orașului, soția spărgătorului Ștefan Volost zis Moriș, Fövényiné și ca găzduitori de hoți orologierii Ludovic Darvas, Al. Kovács și fiul acestuia, fabricantul de bijuterii, Brandes și Ioan Boros un agent care mijlocise între Darvas vânzarea și cumpărarea bijuteriilor furate de Lazar.

Atât la Darvas cât și la Kovács, poliția cu ocazia perchizițiilor ce le-a făcut în prăvălia și la domiciliul acestora, a aflat o parte din bijuteriile furate de Lazar.

Poliția a constatat în sarcina lui Lazar și a complicilor săi următoarele spargerii:

În noaptea de 26 spre 27 August 1920, un furt de bijuterii din prăvălia lui Al. Igaz în valoare de 80 mii lei. Acest furt Lazar l-a comis în tovarășie cu Ștefan Volost zis Moriș. Soțiile lor au avut cunoștința de acest furt.

În 25 Mai cu spargere în prăvălia Grallert, executată singur de Lazar, având drept complici în ascunderea obiectelor furate pe mama și soția sa. Din bijuteriile furate a cumpărat dela Lazar orologierul Darvas.

În 17 Noemvrie 1920 furt de haine în strada Grof Karolyi nr. 14 dela femeia Goron Viki. Acest furt Lazar l'a executat în tovarășie cu Radovaț Mladin.

La 1 Martie 1920 furt de bani și juvaericele în edificiul teatrului orașenesc, dela Maria Erdélyi. Din obiectele furate au cumpărat orologierii Darvas și Kovács.

În strada Angyal nr. 21 auritul dela Samuil Feibusz.

O spargere în strada Berthelot, la comersantul Vilhelm Klein executat în tovarășie cu Ștefan Volost zis Moriș.

Încercare de furt la perceptoratul orașenesc în tovarășie cu Ștefan Volost și Mladin Radovaț.

Dela școala de industrie un sfredel cu care s'a făcut spargerea la comersantul Klein.

O spargere în locuința soției Ștefan Figus din edificiul teatrului orașenesc.

Cu ocazia perchizițiilor făcute de poliție s'a aflat la domiciliu o mulțime mare de albituri și obiecte de îmbrăcăminte. S'a constatat că aproape întreg mobilierul din locuința mamei lui Lazar, era compus din obiecte furate cu diferite ocazii.

Descoperirea și prinderea familiei de spărgători Lazar și a complicilor și găzduitorilor acestuia, a produs mare senzație și vie mulțumire și recunoștința în populația orașului, față de activitatea zeloasă și neobosită a prefectului poliției, d. Ovidiu Gritta și a ajutoarelor sale.

Soldele ofițerilor.

Camera a votat proiectul după care soldele ofițerilor se fixează în modul următor.

General de corp de armată lei 3250 lunar; general de divizie, sau vice-amiral, sau asimilat, lei 3000; general de brigadă sală contra amiral, sau asimilat lei 2.400; colonel sau comandor, sau asimilat, lei 1.800; locot. colonel sau căpitan-comandor, sau asimilat lei 1.350; maior, sau locotenent-comandor, sau asimilat, lei 1.100; căpitan, sau asimilat, lei 1.000; locotenent sau asimilat, lei 900, sublocotenent, sau asimilat, lei 800; inspectorul muzicelor armatei, lei 1.350; șef de muzică principal, lei 1.100; șef de muzică clasa I. lei 1.000; șef de muzică clasa II. lei 900; șef de muzică clasa III. lei 800.

Reangajați: Plotonieri majori și subofițeri de administrație clasa I lei 300 lunar; plotonieri în a treia reangajare și subofițeri de administrație clasa II. lei 250; plotonieri în întâia și a doua reangajare lei 200, sergenți secretari, muzicanți, meseriași, reangajați, lei 150; caporalii muzicanți și meseriași reangajați lei 100.

Spre a putea face față la diferite obligații ale poziției de ofițer în activitate, a reangajării grade inferioare și a funcționarilor civili din serviciul armatei, se acordă ofițerilor, asimilaților reangajaților grade inferioare și funcționarilor civili din serviciul armatei, o indemnitate de activitate, precum urmează: General de corp de armată, lei 1.450 lunar; general de divizie, lei 1.300; general de brigadă, lei 1.200; colonel 850, locot. colonel, lei 850; maior, lei 850; căpitan, lei 550; locotenent, lei 400, inspectorul muzicelor armatei lei 850; șef de muzică principal lei 800; șef de muzică principal lei 800; șef de muzică clasa I. lei 550; șef de muzică clasa II. lei 400; șef de muzică clasa III. lei 400.

Reangajați: Plotonieri-major și subofițeri de administrație cl. I lei 200 lunar; plotonieri în a treia reangajare și subofițeri de administrație cl. II. lei 150; plotonieri în întâia și a doua reangajare, lei 150; secretari, muzicanți și meseriași reangajați lei 200.

Funcționarii civili: Avocat-șef lei 950 lunar; avocat cl. I. lei 900; avocat cl. II. lei 800; avocat cl. III. lei 800; grefier cu titlu academic lei 800; grefier cl. I. lei 600; grefier cl. II. lei 500; grefier cl. III. lei 350; șef de birou principal cl. I. lei 750; șef de birou principal cl. II. lei 700; șef de birou cl. I. lei 600; șef de birou clasa II. lei 500; subșef de birou cl. I. lei 350; subșef de birou cl. II lei 300; registrator lei 300; copist cl. I lei 250; copist cl. II lei 250.

Indemnitatea de mutare s'au modificat astfel: Ofițeri generali însurați sau văduvi cu copii 2.250; însurați fără copii 1.500; necăsătoriți 1.125. Ofițeri superiori însurați sau văduvi cu copii, 1.25; necăsătoriți 750. Ofițeri inferiori însurați fără copii 756; necăsătorit 450.

Când ofițerul călătorește în interesul său personal, el va plăti pentru sine și soția sa, câte 1/4 din tariful căilor ferate.

Când călătorește vara la stațiunile climatice sau balneare, el va plăti pentru sine, soție, copii și servitorii 1/4 din tarif.

Elevii din școlile militare, când sunt înaintați ofițeri, primesc o primă de echipate de 1500 lei, iar cei destinați trupelor calări, primesc și un cal de serviciu. Acest cal se înlocuiește după fie-care 7 ani până când ofițerul înaintează la gradul de maior.

Acest proiect de lege se va pune în aplicare cu începere de la 1 Aprilie 1921.

Primăria orașului cu drept de municipiu Arad.

No. 4147/1921. pm.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință generală că Consiliul de Miniștri, călăuzit de grija ce o are pentru populația rurală a încuviințat exportul vitelor cornute pentru că posesorii să aibă astfel puțința de a le vinde cu prețurile cele mai ridicate exportatorilor, cari prin grija guvernului vor veni în țară cu vagoanele lor.

Deci nimeni să nu se lase amăgit și speculati de către samsari și persoane răuvoitoare, cari cutreeră comunele și cătunele, ca să și vândă acum vitele pe prețurile bagatel acestora cari apoi să le poată vinde exportatorilor cu prețuri înalte și tînreite, și toți aceia cari posed vite cornute, bucurându-se acum de împrejurarea că fiindu-le acum nutrețul asigurat să și-le păstreze până la timpul favorabil când le vor vinde cu prețuri bune ce li-se vor oferi de exportatorii ce prin grija guvernului vor veni în țară.

Toate știrile și versiunile lăpăte asupra eficațității posibilității de a profita populația de avantajul exportului de vite, sunt false și cu tendință rea răspândite de către samsari și răuvoitori pentru a specula populația determinându-o să și vândă vitele cu prețuri reduse.

Să fie deci precauți toți prășitorii de vite și să aștepte momentul favorabil.

Arad, la 16 Iunie 1921.

Dr. Ioan Robu,
primar.

Carol Matzky

cofetar :: Arad, Bulevardul Regina Maria No. 25.

- ◆ Aici se capătă cele mai bune și
- ◆ ieftine prăjituri, bonboane. Ce-a
- ◆ mai bună înghețată, tortă. Se poate
- ◆ comanda și în provincă prăjituri
- ◆ și tortă Serviciu punctual. :: ◆

Aviz.

Prin aceasta aducem la cunoștința on. public, că

Croitoria Diecezană

(Strada Eminescu Nr. 35) și-a reinceput activitatea.

Primește

pentru renovare, transformare, întoarcere: haine civile și îmbrăcăminte procești. Confeționează: haine civile, ornate bisericesti, prapori, steaguri, epitafe, perdele, măsaie etc. etc. :: prompt și pe lângă prețuri convenabile.

Cu stimă:

Sibrăria Diecezană, Arad.

FABRICA DE IMPLETITURI ȘI TRICOTAJE

DIN ARAD S. A.

TELEFON Nr. 45.

Telegr. TRICOTAGE.

Aradi Kötő- és Kötőszövő-gyár R.-T. :: Arader Strick- und Wirkwarenfabriks Actiengesellschaft :: Arad.

Fabrică cu gust și ieftin orice material de împletitură și țesetorie ca paltoane femeiești, switere de copii, ciorapi etc. etc.

PRIMA FABRICĂ de OGLINZI din ARAD

ARAD, Str. Colonel Paulian
(Fabián László-utca) Nr. 2.

Cumpăr oglinzi vechi și intră-
prind orice lucrare ce se ține de această categorie pe
:: lângă răspundabilitate.

Restaurantul „Sport”

Str. Corneli Leucuta Nr. 18. (Mosóczi-telep).

Vinde beuturi de primul rang :: E lo-
calitate eminență de petrecere și intru-
:: niri familiare :: Zilele muzicale.

Curele pentru transmisioane, tăbli de Kll 7 ger, Tauril și asbest, svoare de asbest, șișurii pentru duba de tierat, oleu pentru filindru și de uns. Motoare cu benzină fabricația „Lister” din Anglia se află cu prețul cel mai avantajios.

FRĂȚII BURZA

comerciant de fer și mașini agricole
Arad, Bulevard Regele Ferdinand (Boros Béni-tér).

Ghete și pălări ieftine se
capătă la MARCU BOTA.

V. MISSIR FIU & CO. S.

magazin de mode și noutăți,
vinde En gros și En detaliu
cu prețurile cele mai reduse.

ARAD, BULEVARDUL REGINA MARIA Nr. 9.

Tipografia Diecezană

Fiind asortată cu cel mai bogat material pentru lucrări de arta tipografică și fiind instalată cu mașinile cele mai moderne, execută totfelul de tipăruri ca: circulare, memorande, menuuri, vignete, plicuri și hârtie de scrisori cu firmă, plăcate, anunțuri funebre, programe, cărți de vizită, bilete de logodnă și de cununie, invitații la petreceri, note muzicale, precum și tipăriri pentru bănci ca: liste de es-compt, obligațiuni, registre, etc. Opuri și broșuri, bilanțuri, foi periodice, reviste, preț-curenturi etc. etc. În stilul cel mai artistic și pe lângă prețurile cele mai convenabile. :: Editură proprie. :: Lucrări în colorii. ::

Arad, Str. Eminescu Nr. 35.

Fondată la 1879.

Telefon Nr. 266.

Librăria Diecezană

Asortată cu cele mai nouă opuri literare, pedagogice și de știință. Hârtie de scris și desen. Articole de papetărie, casete, registre, copiere, caete școlare, tăblițe, creioane, penițe, cerneală, ștampile, perine pentru ștampile. Bureți pentru școală, cretă, gumă de șters și gumi arabic. Articole de birou: Călimare, ceară roșie etc.

:: Noutăți muzicale: Note de pian și coruri. ::

Arad, Bul. Regina Maria No. 20.

Fondată la 1900.

Telefon Nr. 881.